



Erdei óvoda program

*Összeállította:
Radványi Lászlóné és
Fülöpné Kiss Tünde*

Szombathely, 2010.

Bevezető

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondás hűen tükrözi

„ Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,
Ha terved egy életre szól – embert nevelj!”

Pályánk kezdetén a kötelező rendszerű ismeretek nyújtása volt az irányelv. Gyakorlatunk – képzések és önképzések – során tapasztaltuk, hogy a gyermekekhez sokkal közelebb áll, ha külső helyszíneken történik a közvetlen tapasztalatszerzés.

- séták, - csoport – szülői - közös óvodai kirándulások, - szüret, - Múzeumfalvó látogatása, - erdei ovi és madarász ovi

Fenntartható módon élni. Mit jelent ez, milyen összetevői vannak, milyen eszközökkel, módszerekkel lehet megvalósítani a fenntartható fejlődést? Melyek azok a területek, és azok a megoldásmódok, amelyekkel az óvodás gyermeket előkészíthetjük a megoldandó feladatokra?

Az egyik lehetséges megoldás a környezeti nevelés.

Olyan pedagógusok vagyunk, akik szeretik és tisztelik a természetet, s ezeket az értékeket az általunk nevelt gyermekekben is szeretnénk kialakítani, megerősíteni.

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később természetes módon védi is ezeket az értékeket. Várhatóan felnőttként környezetvédő életmódot fog élni, megértve azt, hogy az ember a természet elválaszthatatlan része.

Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek **alapvető személyiségjegyei**, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a **napi életet átható tudatos természetszeretetre nevelés, a környezettudatos magatartás megalapozása, kialakítása, valamint az ehhez szükséges különböző képességek fejlesztése.**

Törekedjünk arra, hogy a gyermeket olyan hatások ériék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönözzék. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott körülmények között legyen módja szemlélődni, tapasztalatokat gyűjteni az őt körülvevő színes világról. Elengedhetetlen, hogy szűkebb és tágabb környezetét **minden érzékével megtapasztalhassa**, hisz az igazi ismeret az, amit a gyermek maga szerez meg konkrét cselekvéssorozatok folyamán, személyes élmény átélésével. (Úgy, hogy se a természetben, se önmagában ne tegyen kárt.)

A gyermekek másképp reagálnak a látottakra, mint a felnőttek. Fontos, hogy a tapasztalást követően egyszerre mód nyíljon az átéltek át- és megbeszélésére. Lehetőleg keveset magyarázzunk, ezzel szemben inkább hagyjunk időt a megfigyelésre, a kérdések feltevésére és megválaszolására.

Tudjuk, hogy a gyermek nevelése, az ismeretek átadása a leghatékonyabban a **játékon keresztül** valósítható meg, a **spontán helyzetek kihasználásán**, a **pozitív és hiteles mintaadáson keresztül** úgy, hogy **építünk a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira és ismereteire.**

Az erdei óvoda olyan nevelési – szervezeti forma, amely a helyszín nyújtotta adottságokat és sajátosságokat kihasználva lehetőséget teremt a közvetlen élmény és tapasztalatszerzésen alapuló, gyakorlati tevékenységek közbeni ismeretszerzésre.

A gyermekek a nap nagy részét a szabad levegőn a természetet járva aktívan tevékenykedve töltik.

Ismeretszerző (tanulási) programjukat **projekt módszerrel** tervezzük. A projekt központjában az erdei óvoda helyszíne és környezete áll. A projektek évszakonként ismétlődnek, és az évszakváltásnak, a csoport összetételnek megfelelően bővülnek, változnak, módosulnak a tevékenységek, de ugyanolyan formában sohasem valósulnak meg.

Mindehhez segítségül hívhatjuk a **szenzitív környezetpedagógiát**. A játékok többsége nem kíván külön eszközt, mert a természet elemeit, a természetben található dolgokat (amit a természet elenged), a saját testünket használjuk fel. A tapasztalattal bíró, és a „zöld” játékokban jártas óvodapedagógusnak nem kíván különösebb felkészülést sem, hisz „tarsolya” tele van jobbnál-jobb ötletekkel, sőt a gyerekek kreativitása és fantáziája is hozhat újabb játszási lehetőségeket. Arra van szükség, hogy a séta, a kirándulás, a szabad játék kapcsán, vagy esetleg a buszra várva bátran belefogjunk, és merjünk játszani egy kicsit másképp.

Érzékszervek érzékenyítését szolgáló játékok:

Látás

- **kereső j.** keress olyat, ami piros, zöld...stb
ami gömbölyű
ami él
kisebbet, mint a..., nagyobbat mint a
- **napraforgó j.** a gyerekek a napraforgók, arcuk a napraforgó tányérja
egy másik gyerek a nap
a gyermekek arca arra fordul, amerre megy a nap
- **kakukktojás j.** különböző tárgyakat keresünk a természetben(összegyűjtött kincsek)
egyik különbözik a többitől – melyik a kakukktojás?
különbség lehet: szín, méret, forma vagy élő – élettelen,
természetes anyag – műanyag
- **keresd a játékvezetőt.** a játékvezető előre megy és jeleket hagy maga mögött,
a gyerekek a jelzéseket követve megkeresik őt
jelek pl: egymásra rakott kövek, faág keresztbe rakva,...stb
- **fotó** kéz ujjával készült fényképezőgép (nagyíthatjuk, kicsinyíthetjük)
vagy, lapra három, négy különböző nagyságú lyukat vágunk
így vizsgálódunk
- **felhő játék** a gyerekek leheverednek a fűbe, figyelik a felhők játékát
és elindul a képzeletük – mit látnak a felhőben? Esetleg
történetet is kitalálnak hozzá

Hallás

- **csendjáték vagy fülelő játék.** állva, vagy leheveredve a fűbe hallgatózunk
mit hallunk?, honnan jön a hang?- mutass abba
az irányba!
- **ritmusvisszhang.** amit a természetben látunk, tapasztalunk, cselekszünk, azt
letapsoljuk

- *mit hallunk?* összegyűjtött „kincsek” hangjainak felismerése (faágak, kövek, száraz levelek...)

Tapintás

- *mi lehet?* különböző tárgyak a gyerekek előtt egy zsákban tapintás alapján ki kell találni, mi lehet az

Emlékezet fejlesztő j.

- *mi változott meg?* „kincsek” a gyermekek előtt, melyeket megfigyelnek, majd a szemüket becsukják, és mi változtatunk a tárgyak helyzetén, sorrendjén
- *melyik hiányzik?* „kincsek” a gyermekek előtt, melyeket megfigyelnek, majd a szemüket becsukják, elveszünk egyet, kettőt
- *mi van a terítő alatt?* „kincsek” a gyermekek előtt, melyeket megfigyelnek, majd letakarjuk azokat, a gyerekeknek fel kell sorolni, mely tárgyakra emlékeznek
- *memória j.* poharak alatt az összegyűjtött „kincsek” párban – párosítás évszakonként más és más a „kincs”

Mozgás

- *növekedés* guggolunk (magok, magoncok vagyunk) egyre nagyobbak leszünk óvónő – nőtt, nőtt növekedett... jelre kidől, levirágzik..
- *levélhullás* a gyerekek keze magastartásban- ők a falevelek és kapaszkodnak a fán, de jön a szellő (lengedeznek), szél (még csak pár esik le), majd jön a vihar és mind lehullik
- *szél játék* a gyerekek a növények (megbeszélhetjük ki milyen növény) az egyre erősödő szélben hajladoznak, majd a csendesedő szélben megállnak
- *hangyajáték* a gyerekek a hátukon, fejükön valamilyen tárgyat cipelnek (faágot, levelet..), majd a hangyabolyhoz érve ledobják azt
- *állatok mozgásának utánzása* kukac, giliszta, csiga, gólya, madarak, méhek százlábú, pillangó röpte

A komplexitást elősegítő játékok

Vizuális tevékenységek, játékok

- *növényiszövé, s,*
- *koszorúfonás, karkötő készítés* (virágból, levélből, fűzfából)
- *levéllyaklánc*
- *prézelés*
- *varázslás*
- *élményrajz*
- *kéreglenyomatok*
- *kép készítése a gyűjtött „kincsek” felhasználásával*
- *fűbaba, fű ló*
- *levélsíp*
- *röppentyű*
- *pókfonás*

Szabad mozgás öröme, a természet adta lehetőségek kihasználása

- a természetes környezet lehetőségei: domb, árok, szénakazal, fák-bokrok
- diótörés, talicskázás
- labdajátékok
- versenyjátékok
- fogócskák
- bújócskák

Ének zene- énekes játék

- körjátékok, dalos játékok
- népdalok
- a természet hangjai (hallgatózás, felismerés és utánzás)
- a természet adta „kincsek” hangjai

Anyanyelvi játékok

- versek, mondókák, találós kérdések, népi rigmusok, szólások, közmondások, népi jövendölések, kiszámolók felelevenítése az adott helyzethez igazodva
- mesék
- fantázia játékok – felhőjáték
- szókincsbővítés (pl. új növény neve, hangutánzó, hangulatfestő, rokon-értelmű szavak)

Kommunikációs, ismerkedős játékok:

- Képzeltbeli *telefonon* hívják egymást (összegyűjtött termékek, virágok, kövek...stb.)
Pl. dió hívja cseresznyelevelet
Kő hívja faágot